

2/11

Kultiverat snobberi

Osbert Sitwell i sitt hem i Renishaw.

I SLUTET av förra världskriget var Osbert Sitwell, gardesofficer och begynnande diktare, ofta inbjuden till frukost av den berömda målaren Sickert. Han beställde vid dessa tillfällen bil, men ibland kom det ingen, och följden blev ett utbrott av ilska och sedan dåligt humör under hela dagen. Sitwell fann emellertid ett botemedel. Han lät sin hushållerska inköpa ett parti tallrikar — för en halv penny stycket — och slog sönder två dussin i tamburen då bilen inte kom; därmed övervann han sin irritation och gick belåten till frukosten och dagens arbete och förströelse. Han rekommenderar kuren till sina läsare under erinran att den nu för tiden ställer sig åtskilligt dyrare än 1918.

Att slå sönder föremål, helst porslin, i vredesmod är en välkänd åtgärd; mera rutinerade porslinskrossare kan också vittna om att de nästan instinktivt väljer billiga saker hellre än dyra. Men Sitwells anekdot om porslinskrossningen som system är likväl — vare sig sann eller påhittad — komprometterande. Den skall belysa hans starka temperament, men vittnar snarare om koketteri och pedanteri. Den är tydligen avsedd att vara rolig — men kan den verkligen roa någon? Den är ett i lycklig omedvetenhet presterat bevis på aristokratiskt välstånd, inte så mycket på grund av kostnaden för porslinet som därför att tanken på det löjliga i tilltaget eller på besväret att städa efter raseriutbrottet inte faller författaren in; man skulle vilja höra att han perfektionerade sitt humör genom att också samla ihop skärvorna.

Historien synes dess värre typisk för Sitwells senaste bok, *Noble Essences or Courteous Revelations* (Macmillan, 21 shilling). Det är den femte och sista volymen i den berömda självbiografien "Left hand, right hand!", och så långt jag kan bedöma — jag har saknat kraft att läsa allt i de föregående delarna — det svagaste partiet i det stora verket, Sitwells försök att ge atmosfären från sin ungdomstid för omkring trettio

år sedan — han är nu 58 år — läggs här på en annan linje än tidigare. Den kronologiska metoden är helt övergiven; "tiden" skildras genom teckningar av en rad personer, huvudsakligen vänner eller nära bekanta. Endast några få av de skildrade är kända för en större publik: så Edmund Gosse, bibliotekarie, litteraturhistoriker och författare till ett betydande arbete ("Father and Son"), målaren W. R. Sickert, den litterära luffaren William Henry Davies, Arnold Bennett — och så naturligtvis d'Annunzio, som författaren emellertid blott helt flyktigt träffat och som därför knappast hör med i samlingen. De tolv huvudfigurerna i boken liksom de talrika bifigurer-na framställs alla som märkliga och tjugande och tillika som typiska för den tid i vilken de levde (trots att några vid porträtteringen var tjugufem och andra sjuttio år).

Hur var då den tiden? Trots tusen sidor Sitwell känner jag mig ur stånd att svara. Kanske vill Sitwell främst förmedla intrycket av något på en gång mera originellt, intellektuellt, sorglöst och älskvärt än vår egen tid — en vanlig tanke hos memoarförfattare från skilda skeden. Men bilden blir inte så fängslande och pregnant att man blir övertygad, inte ens om att denna tolkning är den riktiga. Inte heller karaktärerna får konturer, visserligen med undantag för några som är till den grad konstiga (såsom Sitwells far) att de drar uppmärksamheten till sig som en neger på Stockholms gator. Då, för att ta ett par sammanträngda karaktärstyper, Sickert beskrives som "en stor man i stor stil, kryddad genom sitt eget gäckeri" eller Arnold Bennett kallas "ett barn som blivit affärsman" känner man sig inte ha fått veta något väsentligt, inte ens ha hört något kvickt. Formuleringarna kan ibland vara utsökta, men de verkar samtidigt så avsmakade att något försvinner; intrycket blir detsamma som då en alltför älskvärd kock genom prat om kycklingens förträfflighet hindrar en från att äta den i lugn.

Vad man får klart för sig är däremot att Sitwell är belåten med sig själv, sitt liv och sina vänner. Att han tar sin egen genialitet med samma självfallna trygghet som sin förnämitet och sin rikedom är kanske det mest besvärande. Någon bevisning företer han inte. Jag har strukit för allt som kunde tänkas vara tillräckligt kvickt i hans bok för att såsom citat roa läsaren — men vid andra genomgången finner jag de få förstrykningarna omotiverade.

Att, såsom ofta skett, jämföra Sitwell med Proust är en grov förolämpning mot Proust. Då Sitwell söker det förgångna missar han allt det som gör Prousts storhet, eller rättare detta blir efterklang eller karikatyr. Till och med de avslutande orden om förgängelsen och döden ger intryck mera av gourmandise än känsla.

HERBERT TINGSTEN